

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ

Μπροστά στην ευρωπαϊκή διαπραγμάτευση

Το κέντρο της προσοχής για την αντίδραση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη νέα κρίση μονοπωλούν οι διαφορετικές θέσεις για τους όρους του δημόσιου δανεισμού και τον επιμερισμό του και, γενικότερα, οι εξελίξεις στη δημοσιονομική και τη νομοματική πολιτική. Όσο, όμως προφανώς, κρίσιμα είναι αυτά, τόσο ή και περισσότερο σημαντικές μπορεί να είναι και αποφάσεις που θα προσδιορίσουν άμεσα τους όρους παραγωγής και ανταγωνισμού. Για μια οικονομία σαν τη δική μας, που ήδη αναζητούσε εναγωνίως ένα μονοπάτι ισχυρής μεγέθυνσης, μέσα από επενδύσεις και εξαγωγές, το ζήτημα πρέπει να είναι το κέντρο της τοποθέτησής της στη συλλογική διαπραγμάτευση. Οι περιορισμοί στις μετακινήσεις και, έμμεσα, στις μεταφορές, είναι εύλογοι για τον περιορισμό του υγειονομικού προβλήματος. Πλάττουν όμως άμεσα την ελληνική οικονομία, που στηρίζεται στον εισερχόμενο τουρισμό, στην εξυπηρέτηση διεθνούς εμπορίου και, γενικότερα, στις εξαγωγές υπηρεσιών παρά αγαθών. Η συστηματική άρση των περιορισμών, με αξιόπιστο τρόπο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι κρίσιμη για την επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας. Προϋποθέτει όμως συντονισμό πολιτικών, δομημένη ανταλλαγή πληροφοριών και εναρμόνιση των μηχανισμών ελέγχου. Καθώς η ελευθερία των μετακινήσεων αποτελεί θεμέλιο της ευρωπαϊκής ταυτότητας και, ταυτόχρονα, επηρεάζει οικονομικά όλη την ήπειρο, το κόστος για την άρση των περιορισμών και την υποστήριξη των απαραίτητων συστημάτων δεν μπορεί να επιβαρύνει μόνο λίγες χώρες. Με μεγάλη γεωγραφική απόσταση από το κέντρο και ισχυρή εξάρτηση από τις μετακινήσεις, η χώρα μας έχει κάθε λόγο να πείσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Ταυτόχρονα, αν υπάρχει ένα προφανές δίδαγμα από τη σημερινή κρίση είναι πως, δίπλα στον τουρισμό, απαιτείται ένας δεύτερος ισχυρός πυλώνας με κέντρο τη μεταποίηση, την καινοτομία και τις εξαγωγές αγαθών υψηλής προστιθέμενης αξίας. Οι κραδασμοί της προηγούμενης δεκαετίας έπληξαν πολλές μεταποιητικές επιχειρήσεις, συχνά τις επιβάρυναν με πρόσθετα χρέη, αλλά εξίσου συχνά τις έκαναν να αλλάξουν χαρακτήρα και προσανατολισμό, και να διεκδικήσουν ανταγωνιστικές αγορές διεθνώς. Στην τρέχουσα συγκυρία, τέτοιες επιχειρήσεις θα αντιμετωπίσουν κίνδυνο αν κλείσουν σημαντικές αγορές. Αυτό μπορεί να γίνει αν χώρες στραφούν σε πολιτικές αυτάρκειας και προστατευτισμού, και σε ένα περιβάλλον όπου αναγνωρίζεται η ανάγκη για ενίσχυση των επιχειρήσεων, ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων εξελιχθεί σε ανταγωνισμό κρατών. Σε μια τέτοια εξέλιξη, η στήριξη που μπορεί να δεχθεί μια επιχείρηση, ενδεικτικά από το γερμανικό, γαλλικό ή και ολλανδικό κράτος, με άμεσους ή έμμεσους τρόπους, είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή που μπορεί να προσφέρει το ελληνικό. Οι επιχειρήσεις του κέντρου ήδη απολαμβάνουν χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης και βρίσκονται εγγύτερα στην παραγωγή καινοτομίας. Αν, λοιπόν, παγιωθούν πολιτικές κρατικών ενισχύσεων, υπάρχει ο κίνδυνος σημαντικής συρρίκνωσης της παραγωγής των ελληνικών επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα περαιτέρω αποβιομηχάνιση, ακριβώς το αντίθετο από το επιθυμητό. Το να διατηρηθούν, όσο είναι δυνατό, ίσοι όροι ανταγωνισμού είναι βέβαια από τις θεμελιώδεις αρχές της κοινής αγοράς και η ελληνική πλευρά έχει συμφέρον και δικαίωμα να πείσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Αυτό μας φέρνει και στο ευρύτερο θέμα του προϋπολογισμού της Ένωσης. Ως κεντρικός μηχανισμός σύγκλισης, θα πρέπει να ενισχυθεί με πόρους και να προστεθούν βαθμοί ελευθερίας. Αυτό θα συμβάλει στην ενίσχυση των οικονομιών της περιφέρειας, μέσα από επενδύσεις, δημόσιες και ιδιωτικές, και μετασχηματισμό τους. Χωρίς τέτοιες παρεμβάσεις, υπάρχει ο κίνδυνος η ύφεση στην ήπειρό μας να σημαίνει και περαιτέρω απόκλιση ανάμεσα στο κέντρο και στις αδύναμες και χρεωμένες οικονομίες της περιφέρειας. Συνολικά, σε αυτή τη συγκυρία, για τη δική μας χώρα είναι συμφέρον να επιμείνει στην υποστήριξη βασικών ευρωπαϊκών αρχών, όπως τη διευκόλυνση μετακινήσεων και εμπορίου και την τήρηση ίσων όρων ανταγωνισμού, και συνολικά στην εμβάθυνση της Ένωσης, και σε αυτό το πλαίσιο να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες για την παραγωγική της αναβάθμιση.

Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών